

M.S.W. Sem-IV (Choice Based Credit System 2011) : WINTER - 2018

SUBJECT : CC – 11: ENVIRONMENTAL ISSUES & DISASTER MANAGEMENT

Day : Tuesday
Date : 23/10/2018

W-2018-0540

Time : 10.00 AM TO 01.00 PM
Max. Marks : 100

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
  - 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.
-

Q.1 Write short notes on **ANY FOUR** of the following: [20]

- a) Communal Environment
- b) Vulnerability
- c) Multidisciplinary Model
- d) Natural Disasters
- e) Disaster Response

Q.2 What are the challenges in environmental education? Explain with [16]
illustrations.

OR

State various environmental issues and their impact on human beings.

Q.3 Write an essay on approaches and models of environment education. [16]

OR

Distinguish between social development model and economic development model.

Q.4 State various types of natural disasters and their implication for development. [16]

OR

State various types of man-made disasters with illustrations.

Q.5 Explain the concept of prevention and preparedness of disaster response. [16]

OR

Discuss aid administration and management and its challenges in disaster management.

Q.6 Discuss the need of community participation and capacity building for facing [16]
disasters.

OR

Write an essay on Disasters Management Act, 2005.

* * * *

मराठी रूपांतर

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ टिपा लिहा (कोणतेही चार) (२०)
- अ) जातीय वातावरण
  - ब) सहज भेद करता येईल अशी आवस्था
  - क) बहुशाखीय प्रतिकृती
  - ड) नैसर्गिक आपत्ती
  - इ) आपत्ती प्रतिसाद
- प्र.२ पर्यावरण प्रशिक्षणासंबंधी आव्हाने उदाहरणासहीत स्पष्ट करा. (१६)
- किंवा
- विविध पर्यावरणीय समस्या आणि त्यांचा मानवांवरील परिणाम स्पष्ट करा.
- प्र.३ पर्यावरण शिक्षणाविषयी दृष्टीकोन आणि प्रतिकृतीविषयी निबंध लिहा. (१६)
- किंवा
- सामाजिक विकास प्रतिकृती आणि आर्थिक विकास प्रतिकृती यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.४ नैसर्गिक आपत्तींचे विविध प्रकार आणि त्यांचा विकासावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. (१६)
- किंवा
- मानव-निर्मित आपत्तींचे विविध प्रकार उदाहरणासहीत स्पष्ट करा.
- प्र.५ आपत्ती प्रतिबंध व आपत्ती प्रतिसादाची सज्जता या संकल्पना स्पष्ट करा. (१६)
- किंवा
- मदत प्रशासन व व्यवस्थापन आणि आपत्ती व्यवस्थापनामधील त्याची आव्हाने याविषयी चर्चा करा.
- प्र.६ आपत्तींना सामोरे जाण्यासाठी लोकसहभाग आणि क्षमतावृद्धीची आवश्यकता स्पष्ट करा. (१६)
- किंवा
- ‘आपत्ती व्यवस्थापना कायदा २००५’ याविषयी निबंध लिहा.

* * *